

Elogium
Venetorum Instauratorum Scientie Herbarie,
ac praesertim
Leoni Antonii Michaelii Patritii Veneti

Disciplinam illam (Praestantissime Praefecte, Magnifice Praeses, Strenue Dux, Gregae Praetor, Graeciae Rector, Illustres Doctique Collegae, Auditores, quotquot estis, Ornatissimi, Spectatissimi) Disciplinam hanc utilitate atque omnium iudicio comprobatam, quae univerga ac singula ad immensum Vegetabilium Regnum pertinentia amplitudine sua rite complectitur; quae colligit, contempletur, discernit vel complexionem omnem, vel partes admirandi huius spectaculi rerum ejusdem Regni singularum, ab humiliori et minutissima solaque viri ope conspicua ad maximam usque et amplissimam quamque, quocumque in solo, quocumque sub caelo oriatur, vegetet, vivat: a venustiore, et, sive partes sive totam simul formam spectes, magis concinna ad magis informem usque, magisque specie tenuis incompositam: omniaque pulcro instruit ordine, et singula secundum proprias uniuscujusque notas notarumque discrimina in genera et species certa quaedam ratione digerit, suisque discriminata nominibus singula explicat, et in suas classes distincte distribuit;

Eam Disciplinam, quae per simplices observationes, apparatusum artificia, philosophicasque disquisitiones versatur in rebus utilissimis, quarum beneficio naturae quaedam rudes atque inordinatae compositam induunt vivamque materiem, quaeque transformant sese in miracula rerum; ex quo etiam fit, ut et balsamina aëris salubritate, et vestitu terrae vividissimo perfuamur; et aër quidem tum purior tum aptior hominum animantiumque respiratori sit; terra vero tenacibus implicata radicibus strigumque late serpentium multiplici lapsu et evasio stabilita firmius cohaerescat: hinc jucundae amoenitates, hinc insatiabilis illa colorum varietas, hinc illa fecunditas et copia et copiae pervenitas in iis quae progignuntur vel ad usus vitae necessarios, vel ad voluptatem; quorum alia innumerabili volatilibus, reptilibus, quadrupedibusque vel cicurum vel sive primum multitudini et familiae teramento, nutrimento, perfugio sunt; alia vestes homini sufficiunt, alimenta, commoda, oblectationem, ornamenta, tot morbis remedia, tot artibus instrumenta, tot operibus adjumenta opportunitatesque,

incitamenta

2.
incitamenta demum maxime efficacia et aptissima humanae
menti extollendae ad contemplationem cognitionemque Causae Prin-
cipis, Summae, rerum omnium Effectivae;

Hanc, inquam, Disciplinam, hominum, ut ita dicam, necessitatibus coae-
vam, unâque cum ipsis natam, tam utilem, tam jucundam, tan-
toque in honore habitam, fuisse jam usque ab ultima antiquitate
celebratam, eandemque cultores ac patronos habuisse Viros cultissi-
mi ingenii, perinsignes Philosophos ac Poetas, Imperatores Regesque
potentissimos, Humanissimi Auditores, haudquaquam miror.

Miror, hujusmodi Disciplinam cum valetudinis ratione, Artibus, vi-
tae usibus atque oblectamentis tam arte conjunctam, non meruisse
per tot Saecula, ut decore Scientiae nomine honestaretur; eandem
jacuisse vel apud ipsas magis cultas Literatasque Nationes Disciplinâ
aliis posthabitam, et jacuisse modo paene omnino neglectam, modo
quasi in gremio sepultam ignorantiae atque obliivionis, vel sycophan-
tiae fallaciis bedecoratum, vel Ambiguitatis, Superstitionis, Erroris ca-
lignae circumfigam: ac sequando unquam in gratiam et favorem
venerit, a paucis tamen etiam tum fuisse uberius excultam, et
paucis illis ipsis longo temporis intervallo parum cognitam.

Horum sane dolendarum vicissitudinum, quibus obnoxia fuit ars Herbar-
ria, digna certe meliore fato, funestas causas quaerant alii: quae-
rat perspicax hominum solertia Eruditorum, quos longam tam
beneficæ facultatis infansiam, aerumnasamque conditionem de-
plorantes, non cessaturos opinor incipere et antiquitus incognitum
Novo cum Orbe commercium, et vitam rationemque Scientiarum pro-
prium nimirum sero inventam, et deserta Linguarum peregrinarum
studia, inundationesque, et maxima malorum, Bello, horrida Bello.

Ego vero recitationes fugio, quae quasi morsu quodam dolorem efficiunt, et
ab luctuosâ hujus imaginibus multo libentius ad lætiora animum
cogitationemque convertio, ad fortunatas scilicet eas causas, quae ex-
cussis tandem atque exasperatis Botanicorum ingeniiis jardi-
num oppressis, ad promovendos jucundae hujus, amoenae, utilissi-
mae Disciplinae progressus rapidos et fœusta incrementa mirifice
conspirarunt.

Tam vero convenit inter omnes, præcipuas causas, quae Botanicen e ditur-
nis tenebris emergam, in eo, in quo nunc est, magnificentiae ac
splendoris

splendoris gradu collocarent; ad Peregrinatorum industriad, ad institutos Hortos Academicos, Hortosque Botanicorum, ad Herbaria, ad Circulum Mæcenatumque patrocinia revocari posse.

Cum porro Veneti primi fuerint, qui incognita maria navigarint, primi fuerint Botanicorum Hortorum Instauratores, primi celeberrimorum Vohominum Herbariorum compositores, primi qui raris quibusdam naturae donis, et exoticis Simpliibus discessere potuerint; ipsis propterea, Auditores, nunc duplex datur offeraturque tum gratæ ac publicæ ~~nostræ~~ ^{Botanicorum omnium} debitionis, tum sollemnis hujus commendationis pignus quisque monumentum.

Verum ex tanto Hominum nostris laudibus dignissimorum numero, cuiam potissimum nostra laus tribuenda? Viro haud dubie illi debetur, qui explicato quasi vexillo, magna primus animâ inter Venetos, magnoque ingenio ad hæc studia exarsit: Viro numerum illi, qui et Patriæ suæ existimationem, et exterorum Hominum doctissimorum admirationem ad se pertraxit: Cui Viro, qui splendidiſſimo exemplo suo ingenia hominum pectora ad ejusdem gloriæ cupiditatem, ad eadem capienda studia inflammavit; inclyto videlicet Nomini Petr. Antonii Michaëli Veneti Patriæ.

Quod si malo quodam fato (quod vehementer vereor) hoc Elogium tale futurum sit, ut et veneratæ jussionis gravitati, et inopinati honoris onerisque magnitudini, et celebritati hujus diei, cura semper virgili sapientissimi Regii Magistratus Generalis Publicæ Eruditionis, præstitutæ exsuscitando in Adolescentium studiorum animis severitiæ studiosumque τῷ ἐνδουσιαστικῷ, et præclarissimi hujus celeberrimique Consensus expectationi minus feliciter respondeat; oro jam ab initio dicendi, obtestorque, ne id Vivorum, qui laudandi sunt, sed laudatoris mediocritati vitio vertatur. Felix si possit hæc Oratio, utpote inelegans et incompta, sin minus difficili Eloquentium favore frui, saltem veritatis amicorum benignitatem, benevolentiam, patrocinium experiri.

Non ego is sum, Auditores Humanissimi, qui modo velim benevolâ illâ vestrâ ad attente audiendum propensione abuti, quæ vestris ex oculis atque ore emicans me mirum in modum recreat et reficit. Hinc initio statim abstinendum mihi esse dicam ab argumentis gravissimis quæ ex Sacris Litteris peti possent, nec stometicas incertarum

certarum et fabulosarum Aetatum Traditiones persequar, quibus probe refellerentur ii omnes, qui temere prorsus et imperite ausi olim sunt Botanicen tradicere tanquam vile quiddam et vulgare, ingeniorum nobilitate indignum, reservatumque hominum generi rusticiorum, rudium, nemorisque cultorum.

Et illud absolum a re proposita iudicaverim, principio ostendere, quam tenues lentaeque huiusce facultatis progressiones fuerint, quam angustae Herbariae Veterum Graecorum ac Romanorum notiones; nec aberrabo longius ab eo, quod propositum est, evolvens Opera, quae reliqua modo sunt, primorum Artis Parentum et Auctorum. Illud satis erit animadvertere, excepto Theophrasto, cui debentur prima, quae Scientiam sapiant, rudimenta de Vita et Natura Plantarum; harum notitiam, si comprehendamus illas quoque, de quibus Divinae Sphaerae, ac Poetae mentionem faciunt, non excessisse numero ducentas supra mille, Medicinae, Artibus, et voluptati intervenientes; ad haec, exiguo Plantarum tunc cognitatum numero parum accuratas ac distinctas ipsarum Descriptiones ex aequo respondere, propterea quod primaevi illi Scriptores, qui a remotiore Antiquitatis memoria sua ad nos cogitata transmiserunt, ignorabant, quid inesset in partibus quibusdam vegetabilibus, quod ad ipsarum essentiam plus minusve pertineret; nec attentam notationem deprehendebant quarundam notarum atque discriminum in earundem fabrica et conformatione eminentium constantiam.

Quod vero praecipua dignum animadversione mihi videtur, illud est, tenuitatem hanc tarditatemque progressus minus impropere cessuram fuisse, si turbinem formidolosissimum eluperi averruncassent, cunctis Artibus funestissimum, perscindentem, rapientem, eripentem omnia. De Gothis loquor, Vandalis, Langobardis, qui, migrantis ac furiosi instar nimbi, Europae Provinciis ad Meridiem positis incumbentes, pulcherrimarum Artium monumenta omnia, earumque Cultores ac certissima persecutione jactarunt. Tum tantus terror pavorque nostram occupavit, opinor, Botanicen, ut devoluta nudaque Consentiorum praesidio, ardente in illam, misere oppressam, odio barbarorum, multa per saecula nunquam caput attollere auya fuerit,

coacta

5.

coacta diu delitescere, et obvolvi taciturnis inertiae, oblivionis,
ignorantiae tenebris, arctioribus Medicae Facultatis terminis cir-
cumscripta.

Onatus quidem est Magnus ille Rex et Imperator, Carolus, inquam, Magnus
torpido miseram veterno excutere, illam dexteram invictam regali por-
rigere atque tendere, jacentem erigere, tremebundam hospitem sui Villi
excipere, afflictam spem salutis ostendere. Nec vatis habuit Dem ille
generosus magnanimusque Caesar, nova per varias ingrossissimi Imperii
sui partes perfugia aegrae multumque jactatae Arti aperuisse, quo se
reciperet: voluit eandem, una cum salutifera Disciplina, providis
committere sollicitudinibus Cenobitarum, qui soli horridis illis fedissi-
mae ignorantiae temporibus publicae eruditionis indagatorum cultores fue-
runt. Ac si Magni Regi illud sorte contigisset, quod Philippo Macé-
doni contigit, ut nimirum inter eos homines non jam Aristotelem in-
veniret, sed excellens quoddam ingenium, ad debellandam ignorantiam gau-
desque apprimè factum, profecto Botanica Historia non jam deliquam
summi illius Principis spem, non Herbariae Artis devolutionem qua-
siq; interitum lamentaretur, sed potius Tempus haerese Facultatis, in-
cremētis gloriosissimum sub ea aetate describeret.

Aequè vero habent Arabum Scholae, quo se valde jactitent, quamvis centum
et quinquaginta novas species iis, quas primaveri fontes indicaverunt atque de-
scripserunt, addiderint; ita ut Plantae omnes Medio Aevo cognitae mil-
le et quadringentarum circiter numerum conficerent.

Est igitur hic honos Venetis Navigatoribus, quorum virtute Adjumenta am-
plioribus Herbariorum reservoirum progressionibus opportuna compa-
rabantur. Ego ita, Auditores. Veneti, dum Commerciū fines lon-
gus protulerunt, simul et Botanicos terminos latissime propagarunt.
Veneti nimirum fuerunt, qui eam e squalore, et probris servitutis
angustis ereptam, adminiculis illis instruxerunt, quibus posset et ad
legitimi Regni sui adeptionem, et ad verae Scientiae legitatem assurgere.

Peregrinatorum celebratissimus, Marcus Polus Venetis, qui una cum Maffe-
jo Patre, et Nicolao Latino suo ab anno millesimo ducentesimo septuagesi-
mo ad annum usque millesimum ducentegimum nonagesimum quintum
totam paene Asiam, et Indiae Oceani Insulas, et Sinas, Tartariamque
peragravit, diligentissimus ut erat rerum Naturalium indagator, glo-
riari potuit, se Lignum Albes, Amorpham, Indicum, atque alia pretio-
sa rerum genera ad Aromaticas patriasque oras convectasse, et in Historia
itinerum suorum, quam Januensi in carcere scripsit, optimam complu-
rium Plantarum utilium ac singularium iis locis ab se tanta cum cura
perlystrarij

perlustratis incolentium descriptionem reliquisse.

Cui non dicta notare sœnera, et merita Maximi Saruti cognomento
Torselli? Hic in Armeniam, Palaestinam, Arabiam, Ægyptumque
penetravit; et ipsi notitia debetur navigationum scientiaque mari-
timæ ante annum trecentimum supra millesimum, atque etiam
prius quam Henricus Vir Septimæ Princeps novas suis navibus qua-
si metas præferiret.

Enimvero non possumus, quin saltem obiter commemoremus honoris gra-
tiâ clara nomina Nicolai de Conitibus, Syriam, Persiam, et Orien-
tales Indias plenis velis feliciter ingressi: Aloysii a Mytto, seu (a-
damyto, qui proâ prospere adversâ Occidentalibus Africae oris, et
Surdus) (Itali dicimus de Capo-Verde) hoc suarum navigationum
curriculo invenit ad Hortum sanctum Madæe sanguinem Dra-
conis, antiqui digimilena, nostra nempe Dracaena Draco, cuius inve-
stigatoris aciem minime fugere ad fluvium Senegal exiguu qui-
dam Phæoli, colore coccinei, nigro quasi puncto notati, ad quos per-
tinet Arbor prætorius recentiorum, sive Koni Horti Malabarici,
et in eodem Hesperio cornu (seu Capo-Verde) Ardorem reperiit im-
mensam, habentemque diametron cubitorum decem et septem, et ec-
ce tibi Baobab Prosperi Alpini, Guanabani Bauhini, sive An-
sonia digitata nostrorum temporum: Ægyptiani Cabota, seu Sa-
botto, qui ad Americam Septentrionalem profectus, primus inventum
variationis Acis Nauticæ præclarissimum posteritati tradidit: Ni-
colai et Antonii Fratrum Tenorum, ad Islandiam, Groenlandiam,
aliasque Boreas Regiones audaci velicatione transgressionum: atque
ut de innumeris aliis taceam, Pauli Trevijani, Isidori Filii,
qui Syria, Arabia, Palaestina, Æthiopia, Græcia, eviditâ perlu-
stratione peragratis, præterquamquod ex situ et indole Regionum, ma-
rium, fluviorum, montium plures sibi Geographicas notiones conpa-
ravit, herbas insuper, arbuta, arbores, aromata aliæque non pau-
ca eorum locorum propria, nostrâ etiam et admiratione et animad-
versione dignissima, consideratius inspexit.

Quam ob rem, si Veneti, felici ea ætate, qua renatae litteræ, Syriæ,
Persiæ, atque Ægypti Commercio pacis soli fruebantur; si aroma-
ta, cortices, ligna, fructusque ad Medicinam, Artes, hincque per-
tinentes inde Ægiptis exportabant, totaque diffundebant Europâ; il-
lud sapientiæ vestrae, Auditores, conjectandum atque concludendum
relinquam,

relinquam, quam vero simile sit, eisdem Venetis unâ cum iis quae exportaverant, transiisse secum atque importasse etiam modos, quibus haberentur Plantae ipsae illorum Fructuum effectrices, alevanturque, et nati-
vâ ac propriâ Educatione quâdammodo instituerentur, ad Belicias, pulcri-
tudinem, utilitatemque praediorum.

sed quid opus conjecturas, ubi facta eloquuntur? Nondum ad Maximilianis Byzantii expugnatore Orientis Imperium devolutum erat: non-
dum vastae ad sonitum ruinae, Venetias, tanquam in portum tutissi-
mum, confugerant profugae et extorres Graeciae Musae una cum eo,
quod floris in Graeca Literatura fuerat, cum Peloponnesijs scribendis pin-
gendisque peritissimis, magnoque cum comitatu Basilicorum Voluminum,
Collectionum, aliorumque veterum Librorum, monumentorumque Graeciae
et Latini pretiosissimorum, nondum Florentiae exortu Magnus ille Litera-
rum et Bonarum Artium Mæcenas Laurentius Medicus, non So-
cranes Sicus, non Angelus Politianus, acerrimi evuditorum Codicum, qui
a Venetis Patriicis entice imploraverant, investigatores: cum eidem Vene-
ti eos fontes rerumque pulcherrimarum thesauros jam praevenerant,
et Medicarum Herbarum cultores amice ac liberaliter excipiant.

Nobilissimae huius liberalitatis certum ac minime dubitandum monumentum
est in Ducali (uti vocant) Majoris Consilii, auro consignatâ mille-
simo trecentesimo trigesimo, qua conceditur quaedam terrae pars in Ha-
dratio Sinici Magistro Sualterio Medico in confinio Sancti Viti, ad extruen-
dum Navarum inopiae Nothocomium, Hortorumque Medicum. Monu-
mentum istuc est multo gravius multaque praedarius iis omnibus, quae
ostentare possunt Botanici Facti de Horto Medico, excoli solito Saler-
ni a Matthæo Levatico, Auctore Medicarum Pandectarum: Monu-
mentum, priscam reintegrans gloriam Hortorum Medicorum, quos ex-
colebant suaeque fovebant patrocinio Theophrastus, Mithridates, Solus Ma-
gnus, Antonius Cypor a Plinio nominatus, nec forassey alius ab Antonio
Herbario et Pharmacopola, quem saepe laudat ipse Salernus.

Sic omnino. Principum Procerumque favor, aspirans Physicarum Disci-
plinarum evolutioni, non cadit ad irritum. Jam vero primis huius Pu-
blicae Munificentiae invitamentis inflammata Veneta ingenia omni-
um difficultatum salubras atque impedimenta Botanicis progressionibus
objecta superarunt. Laboriosa Linguarum Graecae et Latinae stu-
dia, perivoluntati pulverulenti Codices miscorum Patrum, scabra sub ve-
tragine celantes eximia gloria pretiosaque; Philosophicus, ut ita dicam,
spiritus praepudicatarum temporis opinionum triumphantor; cultura Me-
dicorum

dicorum Hortorum, quos novae semper Vegetabilium opes certatim locupletabant; maturae observationes, et sagaces comparationes circa viva Plantarum exemplaria institutae, in hisque repraesentandis atque effingendis, Naturae pulchritudo in locum Barbariae respectu: haec, haec fundamenta sunt, quibus meritorum Venetae Nationis magnitudo et in excolendis promovendisque Herbarum studiis principatus innititur.

Horum omnium luculentissimum argumentum saeculo Decimo quinto exhibet celeberrime Herbarium Codex Benedicti Rerii, Medici et Philosophi Veneti; Codex omnium, quos jactare ea tempestate facultas Medica posset, pulcherrimus tum nitore, veritate, et graphica promissa descriptione quas partem maximam Plantarum, quas Sublimis Lector Andreas Amadeus naturae coloribus ad vivum expressit, tum numero earundem; Codex, inquam, qui nunc inter Marcianae Bibliothecae thesauri aservatur, quemque Randolphus Colennicius Venetis se vidisse testatur in officina cingulam Pharmacopoeae, in igne Capitis Aethiops (recte bi Moro) praeporante, ita laudat in Epitologia Galeni adversus Leonicum: in ea Liber est Herbarium tanta arte ac diligentia pictus, ut natas paginis illis suis herbas, non effigiatas credas.

Nec jam Veneti aut calami tarditate, aut penicilli peritiam satis contenti, eodem saeculo exeunte, subsidium petiere a Typographica rapiditate. Atque ex infantia sua nuper egressae, ac statim feliciter adhibita ad removenda impedimenta, quae, sicut cerearum Facultatum, ita etiam Botanicae progressus retardabant. Quem admodum vero Sol, cum densas nebulas tellurem opacantes efficaci radiorum vi dissipaverit, et terras longa luce compleverit, campos hilaritate perfundit, novam exasperatae Naturae faciem inducit, jubetque propemodum mcestas Vegetantium Familias reviviscere; ita Typographica nostrorum studiorum solertia, per illustres ac nitidissimas Graecorum Textuum Theophrasti, Aristotelis, Dioscoridis Editiones, illam Barbariae caliginem, qua mersa atque obruta, incertaque Herbaria Facultas jacebat, quasi disutiens, novum studiosis Plantarum contemplativis ardorem afflavit, viam floribus conspersit, facilioremque vestustiorum Botanicarum cognitionum intelligentiam reddidit.

Quo

Quo quidem in loco strictim perstrinxisse contentus eximia merita Hermalai Barbari Veneti Fabricii, quem Botanicus Scriptoribus magis claris Bauhino, Gernero, Turnefortius annuerant, quippe cum ipse studia sua duorum Veterum omniumque celeberrimorum

de Med. Maxima *

Medicæ Facultatis Auctorum, atque Exemplarium ope regenda suscepit, suisque Plinianis Castigationibus, et primâ Dioscoridis Versione Latina inclavuerit, quodquid Scriptor aliquis recentior dicitur; merita quoque ejus æqualis Nicolaï Leonicensis (sive Latina Vicetinus, sive Leonicensis ille fuerit,) Oratoris, Philosophi, Medici, Mathematici, qui ad hac Universitate, in qua nonnulli putant eum Professorum numero per triennium fuisse, Ferrariam publicæ Docendi gratiâ se contulit, ibique docuit per annos sexaginta, quo temporis spatio primus ausus est, typorum ministerio, Medicamina Simplex (ut alios ejus ingenii factus præteream) ad examen revocare, simulque Clivii aliorumque errores, temporum incitiâ, in ipsorum notitias proprietatesque invecos con-

qui vovni
transportavit
N. 11
N. 11

vellere. Immortalem denique famam Antonii Palpi, et Dominici Jenni, quorum uterque Caravinus, et alter quidem Clivii illustrator, alter vero ex multorum opinione (Scardonio teste) Vir Herbarum scientiâ unus omnium excellentissimus; hanc, inquam, veloci percurssione contentus, vos invitabo potius, Audites, ut paulisper meum in Hortis Simplex diverseminis, quos honori summo Venetis fuit instituisse et excelsisse, prius quam in clivii Torquati Tassi Mæcenas, Alessandri Alphonsi, Ferrariæ Dux Hortas Medicos, et Vivarium præferri eo in loco, cui nomen Italum Belvedere, designaret, stimulante Antonio Mura Bravolo, qui in Murani Insula, in Corneliorum et Maurocenorum Hortis Mabram arboream, Cæniæ arbores, fructicemque Listacis se conspexisse testatur.

* Cassia
* Pistacia

Jam inventus Novus Orbis fuerat. Plantæ non amplius vivæ, quæ in locis illis remotissimis vel Medicinae, vel voluptatis usibus jambulabantur, illorum florum, eorumque fructuum et admirabilis pulchritudo et incredibilis varietas innocuum fecere Venetis quoque

* facere

Defiderium

Desiderium possidendi in patria sua, cuiusque in *Villis* peregrina
illa *Comonae* *Horaeque* munera.

Sam ad hoc ipsum tempus, ad quod pertinent *Horti Medici* et volu-
ptarii qui cernebantur *Venetis*, referendi alii sunt, quae annorum
decursu delineantur subinde et aperiantur. Ac tot illi sunt, ut
satius duam, quasi praetervolans eos omnes de quibus praeter *San-*
sovinum multi *Scriptores* mentionem faciunt, eorum specimen
tantummodo exhibere. Sane praedicari de se et nominari volunt
Horti Paschatici, *Maffei Maffei*, *Rannuzii*, et *Petri Antonii Mi-*
chaelii, Viri mox a me honoris causa et potissimum nominan-
di atque celebrandi. Tam ecce *Principis Urbis* ardor per mi-
nores *urbes* terrasque subditas, veluti flamma, seipere longius,
diffundi. *Virescunt* florentque tuo velut in sinu, triaue in-
tra moenia, *Catarina Urbis*, *Casparii Gabrieli*, *Laurentii Priotti*,
Philippi Paschatici, *Torghati Bembi*, *Bernardini Trevigiani*, *Ja-*
cobi Antonii Craxii amena *Vireta*. Et *Darulum* jactat *Hor-*
trum Jacobi Contareni, et *Montis Silicis* illum *Aegidii Cumani*, a-
lium *Laurentia*, prope *Campum Sancti Petri*, *Nicolai Contareni*, et,
ut alios plures nigos faciam, eorum qui *Justi* nominantur, et
Francisci Calzolari *Hortos* *Verona* jactat. *Enimvero* fragran-
tium odorum, qui afflantur ex amoenissimis *Venetorum* *Viri-*
dariis, suavitate capta Italia tota mihi videtur experienter,
et hilarescere, ac nobilissimam incendi aemulatione. *Portunia*
Villa, *Mantua*, *Mediolanum*, *Genua*, *Florentia*, *Pisa*, *Luca*,
Ariminum, *Roma*, *Aegypolis* certatim celebrant et nomina
Cultorum, *Patronorumque*, et *Botanicorum* gestorum magnificentiam.
Quam late patens mihi nunc, si opus esset, se se panderet campus, in
quo exultare posset *Oratio*! Verum et me dies, et *Hor*, *Audidores*,
patientia deficeret, qua nunquam abitar. *Tria* tamen esse
mihi videntur immortalis famam dignissima, utpote summo in ho-
nore ac pretio habenda: nimirum, *Primo* *Venetorum* favor et
liberalitas erga omnes *Vegetabilium* culturae studiosiores, *Herbariae*
Doctrinae Cultores amplificatoresque: *Dein*, *nova* *Publicae* *Scholae*
Simplicium *fundatio*: *institutio* *Denique* *Horti* *nostri* *Medici*, cui
controversus

ruaque *

Calzolari *

explicati *

Pisa *

controversus quidem, industriam tamen supra Byzantium Demetrius vendi-
candus. Sicca tria quam brevissime percurram.

Ac primum quoad Venetorum Carrocinium, quanta meritorum sepes in
Venetis Alegris: qui cum in Creta Lovis magni medis Insula gonto
jacente, centum olim digesta per urbes, Non Paucis ubi, hunc
montem tunc habitum veluti jucundissimum pulcherrimumque Na-
turae Viridarium, possiderent, non modo magnam epistem curam
gererent, sed etiam eos omnes, quotquot ad eum visendum e longin-
quis regionibus concurrissent, benignissima liberalitate excipiebant.

(ex Virgilio,
et Brilio)

Quanto Herbarum studio et cultura exivit Aloysius ille Leonius, Ve-
netus gloriosus Dorojulienis, quem Cornelius Primus ad India mittere, no-
vas Plantas exoratum, volebat. Quanta hominum nobilissimorum
gratia floruit Vir Carissimus Benincasa (seu maius Aja-bona), Fedi-
nanus Primi Herbarius, ad eundem finem in Cretam missus! Is, quid-
quid singulare ac rarum cognovit, Veneto Patricio debuit Hieronymo
Cappello, Generali Horizori ea in Insula, unde nostri rara et praeda-
ra quaeque Plantarum educebant, ante quam, celebri Joanni Targivio
Torquetto auctore, Studii nostris Moderatoris Ignatium ab Agri, eo mi-
terent, ad novas Medicinasque Plantas perquirendas. Quid vero dicam de
honoris curam tam prospere obsecundante votis tum Nelchioris Guilan-
boni in illa longinquâ peregrinatione sua, ex munificentia Maximi
Caricelli, Veneti Constantinopolim Oratoris, tum Gregorii Alpini in ita
ad Cairum, per Joannem Emum, tum demum Veslingii per duos
Consules, Aloysium Cornelium, et Joannem Donatum, qui eundem
insignem Herbarum indagatorem, totâ Aegypto peregrinantem, unâque
Medicum suum stipendiis liberalitate munerati sunt. Prum in Aegypto
(sic ipse Veslingius) sud Alystuzis vinis Aloysio Cornelio et Joanne
Donato, Venetorum Consulibus, liberali stipendio Medicinam feci.

is di conue
div esse
ad non et
vava usque
derivata et
asperantia

Quod vero spectat ad Scholam Simpliciam, seu Medicæ Facultatis, quae confun-
denda non est cum Cathedra Botanices, quae minus proprie ita appella-
batur, incepit illa anno millesimo quingentesimo trigesimo tertio. Tum
primum ab aliis salutiferæ Artis partibus dissociata fuit, ad novum no-
stri Gymnasii decus, fuitque Francisci Bonafidii, Civis nostris sapientiae
concedita, cui, licet privati, qui in hac Urbe erant, hortuli multa ad
eius Scholam perinentia suppeditare possent, Puella tamen Munificentia
augendum ipsi emolumentum decevit, eo praesertim consilio, ut Simpli-
acium

Marcellus Marita

cum sive Herbarum exoticarum copiam sibi undecumque non levi sumptu compararet, itaque et quod docebat facilius explicaret, et nondum Auditorum auribus, Auditorum etiam Contemplatorum oculis satisfaceret.

Nostra haec opinio testimonio innititur Bonafidii ipsius, hoc ipsum testificati in Epitaphio, quod ipse, ut ferunt, inscripsit sibi, suisque carentibus; quodque majus huic rei momentum addit, homo a studio partium alienissimus quam qui unquam, eandem opinionem roborat atque confirmat. Femoe Vir Carissimus et veracior Cantutius in Memoria de Vita celeberrimi Ulyssii Aldrovandi certissimis monumentis ostendit, Herbariam Scholam fuisse Bononiae institutam exemplo et imitatione Lavinae, anni spatio Romanensem antegressae.

Nec minus evidenter suent argumenta comprobantia, eandem Venetam Republicam in promovendis Herbariae Facultatis Studiis maximam operam curamque posuisse, consilio Horto illo Botanico, jam usque a prima origine magnifico et celebratissimo. Abspecta omni cunctatione dicam, licere nostro gloriari, se fuisse primum qui in Europa extiterit, ubique a Scripseribus magis cordatis Ornatum dari supra ceteros Academicos Hortos Italiae, ubi ceterarum omnium Scientiarum incunabula.

Nulli temere affirmo. Ut res tamen clare et ordinatim agatur, ad fontes confugere necesse est, non rivulos conjectari fluentes, turbulentum, ex quibus alii fugiunt Horti originibus annum saeculi Decimo sexti tricesimum, alii tricesimum quintum, alii quadragesimum, vel quadragesimum sextum affingunt. Tanta temporum disparitas a veritate seu probabilitate abiit. Porro ex uno eoque limpidissimo fonte hauriamus.

Certum illud exploratumque est, a memorato nostro Bonafidio primam causam quendam reperendam esse, primamque veluti impulsivam ad condendum Hortum Lavinum. Nam supplicante saepius eodem Professore ^{Rectoribus} ^{vult} ^{se iudem studiis celebratioribus} Studii Modestatoribus, impetratum ab eo Magistratu est, ut a Senatu tertio Kalendas Julias anno quingentesimo quadragesimo quinto supra millesimum decernendam curaret non Offinae cuiusdam Pharmaceuticae patefactionem, sed Medici institutionem Horti, ad Studiosae Juventutis utilitatem, et Gymnasii ornamentum. Certum illud quoque, anno millesimo quingentesimo quadragesimo sexto in eunte, fuisse jam magna ex parte exstructum instructumque Vivetum nostrum opera Andreae Moronii, Templi Divae Justinae Architecti, non Andreae Riccii, ut opinatur Carissimus Saccidatus; Riccius enim jam abierat ad plures. Et illud minime dubium, jam usque

17.

usque a mense Augusto ejusdem anni, primum Herbarii, deinde
Magistri nomine, conservandi, perficiendique Horti gratia, con-
ductum tum primum fuisse Aloysium de Angullaria. Hic
vero primus haberi debet Praefectus, non Minius, quem falso
decessorem suum facit Sprengelius. Neque Aloysius Mundella
Angullariae successore (quod Bauhinus inter ceteros et Stalberus
memorant), sed Melchior Guilandinus ^{Angullariae successore} ad annum millesimum
quingentesimum sexagesimum numerandus est Primus Herbariae
Disciplinae Professor; quia ipse fuit, qui primus anno millesi-
mo quingentesimo sexagesimo quarto publice in Horto docuerit
per subjecta Scholarum oculis viva exemplaria: quod fecit
idem ipse per annos quinque et viginti.

Hic autem liceat cursim animadvertere, Bonafidium, primum illum,
ut dixi, creandi Horti paene impulsorem, munere quidem suo Pro-
fessoris Simplicium functum esse, non tamen ulla modo operi
praefuisse: id munus, sicut ex Actis Gymnasii constat, susce-
pisse Daniele Barbarum, inter praecipuos novae hujus insti-
tutionis fautores merito collocandum; deinde vero omnem vigi-
lantiae curam excellenti Medico Petro de Noali commissam fuisse.

Is jam usque ab Augusto mense
anni 1547. ~~creandi Horti impulsorem~~, quod ipsi maxime gloriosum et laudabile est, effecit;
viretum scilicet ad eam, quae haberi poterat absolutionem per-
fectionemque perduxit.

Nunc vero, si ad vetustiora Botanicae Historiae tempora animo ascen-
dere velimus, nullum alium Hortum, qui possit cum hoc no-
stro de principatu contendere, reperiemus, praeter Bisanum, cui
nomen ab Armentario ~~relictum~~ ^{relictum}

Non me lateat, Aldosium ante alios, talem Horti principatum oppugnasse,
eumque ad Bisanum transulisse; Aldosium, inquam, qui in-
itio saeculi Decimi septimi scripsit, vocatque Bisanum Simplicium
Vivarium, Primum quod in Italia consitum fuerit, et Hortum
multo secundo loco poni. At illud quoque probe scio, eo tempore,
quo Patavinus Hortus claritudine nominis explebatur, Bisanum
(etiam semota natalium quaestione) in oblivione ac tenebris jacuisse.
Es vero Bisanum oportet, ejus originem plane ignobilem
atque obscuram fuisse, si et Botanicos, et Medicos, et Peregrinatores,

et illorum

et illorum temporum Historias latuit. Haec autem Aetna hoc silentium nonne idem est, ac non esse? Accedit, quod Lissanus Hortus sedem stabilem et domicilium certum non habuit, erravitque saepius huc illuc vagus incertusque: accedit et illud, quod in ejus Praefectorum Professorumque serie non mediocri intervallo vacuitas, quaeque hiatus indentidem occurrunt. E contrario Nosfer ab anno usque millesimo quingentesimo quadragesimo sexto dignus fuit existimatus, qui a magis illustribus ejus aetatis Botanicis Belonio, Mattiolo, Jejnero noscitur. Hi omnium primum illum praedicant, revelaturque omnium manibus etiam tum accurata et fugior ejus descriptio in calce Chronicorum Nardi Guazzi. Ad haec, in Actis celeberrimi hujus Gymnasii exstat nunquam interrupta series non solum Praefectorum ac Professorum ejusdem, sed ipsorum etiam Rectorum, Custodum, Cultorumque.

Nihil tamen minus insurgentem video anno millesimo septingentesimo septuagesimo septimo Professorem Joannem Calvium (quem Angelus Fabronius, Alexander de Morona, et Curay ipse Sprengelius nimium doctiles secuti sunt), Calvium, inquam, illum, qui, omnia Alidosii mentione, vel quia cum nunquam legitur, vel quia inventi gloriam aucupabatur, Lisani Vividarii sui principatum acutus vindicare conatur. Videamus, quo fundamento. Praecipuum est (nolo enim tempus tereve in expendenda Schedula illa recentiore, de prompta, ut fertur, ex vetere libro Armasmentarii a Philippo Bignocino, adhibitaque ab ipso Calvio magis magisque roborandae opinioni suae) praecipuum, inquam, fundamentum est Joannes Targionius Tozzettus, qui in Porto Chorographiae et Topographiae Coruriae, Lisani Urbis creationem anno millesimo quingentesimo quadragesimo quarto, et insequenti anno institutionem Cathedrae Medicae Facultatis sive Cathedrae Simplicium annectit. Verum (pace Targionii dixerim) non anno millesimo quingentesimo quadragesimo quarto fuit assignata Chinica Cathedra Botanices proprie dictae, sed e contrario Simplicium Cathedra; praesertim cum videre liceat eo temporis intervallo ipsi mandatum, ut e Cathedra Librorum Dioscoridis

Marebale +

Himmianum +

+

Haururia +

+ Munnia

condi de Metallis agentem explicaret. Atqui Metalla materiam
 Scholae Botanicae proprie dictae non praebent, nec in Hortis coluntur.
 Praeterea, satis mirari non possum, dum animadverto, ipsum
Cabrivm alyum esse haec scribere: Catavinum Vireum Botanicum
Academicum Leviori incoepit negotio videri Pisano antiquius Bel-
nianorum Operum Lectoribus, praecipue non Italis; cum Petrus
 Belonius, origine Enomanus, ab anno millesimo quingentesimo quor-
 quagesimo tertio, in Observationibus suis, nostrum Medicum Vi-
retum omni laude ornaverit, et Pisanum ne nominaret quidem.
 At (percontor ego) cur ille, ita scribens, parum honeste ac doctose
 oblitisci voluit Petri Andreae Mattiolii, non Enomani, sed Itali,
 idest Senensis, qui natus anno millesimo quingentesimo primo, qui
 vivus eo tempore, quo uterque Hortus, Catavinus et Pisanus para-
 bantur, qui eorum omnium quae rem Medicam illustrare pos-
 sent, intelligentissimus atque curiosissimus, idem naturam ambi-
 tiosior, opiniosissimus, viciorumque tenacissimus opinionum, Mossii
Anguillarise contemptor, adituro usus ipso Grinio, principe apud
Pisanos Simplicium Doctore, quem pluribus in locis a Commenta-
riis in Dioscoridem laudat, et perhonorifice compellat? His prae-
 missis, audire ne pigeat, Ornatissimi Viri, quid scripserit idem
 ille, tertij omnium locupletissimus. Posteaquam immortalem
Venetj Senatus gloriam laudibus in caelum extulit, quod Senatus
Romani magnificentiam Horti Mossii fabricatione imitatus fuisset,
 ita pergit: Dal che invitato l'Altezzissimo ed Excellentissimo Corso
Duca di Firenza e Siena, a persuasione principalmente del Chiarissi-
mo Medico Mezzer Grini, ha ancor egli fabbricato nell antichissi-
ma Citta di Pisa un altro simile Giardino. Equis prae Mledosio
 aliisque tot posterioribus gravissimae Mattiolii auctoritati non sta-
 ret? Dubitet, per me licet, qui velit, de Catavini Horti Ornatu; aut
 etiam dubitet, se medio Sole in tenebris versari.

Marthaoli *

*

Marthaoli

His omnibus alia atque alia, ex optimis eruta monumentis, addi possent
 splendidissima atque certissima testimonia; quae quidem irrequie-
 ta quodammodo, silentique et morae quasi perosa, e volumini-
 bus jam jam erumpere ardent, seseque vobis singula modo sifterent,

nisi

nisi et celeritas temporis, et mea vestrae patientiae verecundia orationem ad propositum, ad laudes scilicet Petri Antonii Michiælii, properanter urgeret. Summus hic Vir nobilissimo eo ardore, quem Patria in sinu generosi Civis exsuscitaverant, expugnatus atque inflammatus, totum se studiis Herbariae Disciplinae dedit, totius ad omnigenas ejus Doctrinae opes animo arripendas exarsit, quarum adminiculo et omnes majores suos vinceret, et actatis suae cum primis de palma certaret. Ad cognoscendum porro melius ac plenius Botanicum, ut ita dicam, Viri tam excellentis ingenium, erit optimum factu mentem et ad ejus natalium conditionem, et ad tempus quo vixit et floruit, advenire.

Petrus Antonius Michiælius Patriciâ gente, vetere et illustri Venetorum Familia ortus, liberaliterque educatus, per omnem honestarum Artium cultum pueritiam adolescentiamque transiit. Sublime illud et erectum ingenium, si pulchritudinem ac speciem excelsae cujusdam magnaeque gloriae vehementius appetivisset, summis Patriae muneribus et honoribus amplissimis perfrungi potuisset. Ad hos aditum ipse sibi praeclyt: intravitque animum alterius gloriae cupido. Adductus ad omni rei publicae curâ, periculosa plerumque ac difficili, dum alii eodem genere nati vel ad Regis aulis oberundae legationis gratiâ, vel ad Copias duendas in longinqua proficiscuntur, ipse directae sibi Artis amore raptus, per montium solitudines, per opaca desertaque vallium peregrinatur, donaturque quam sagacissime, ac diligentissima acquisitione scrutatur Herbas Medicinae profuturas. Non ille ex agrorum ac bosâ morum rusticitate saltus silvasque peragravit, sed ex amore humani generis, et publico bono, nedium desiderio servandi Patriae utilitatibus.

Hinc ejus litterae nihil aliud sonant, nisi Botanica commercia ulro citroque commeantia ex Oriente, Dalmatia, Creta, Aegypto, Constantinopoli, Gallia, Germaniâque: nec ullum mihi terrarum habitus angulum cis Atlanticum mare, qui sua dona sponte non mitteret, qui Parenti suo quasi tributum non penderet. Praeclara haec munera, quae ex omni Vegetabilis Regni Provincia certatim ad ipsum ac fideliter

(ex Virg.
4. Georg.
v. 513.)

Byzantio

+

ac fideliter mittebantur, inferebantur omnia in duo magna veluti *Ferria*, parata illa semper cum ad omnium *Eruditorum* usus, tum ad aegrorum levamentum, semper aperta et publica. *Ferria* inquam, *Michaëlis* sunt, *Auditores*, et eximium illud *Viridarium*, et celeberrimus ille *Herbarius Codex*: quae duo ipsi magnam nominis claritudinem per *Italiam*, *Immortalitatemque* pepererunt.

Ac primum ad *Viridarium* quod attinet, non ego jam illud amoenitate eorum, quibus instructum fuerit, atque ornatum, ambulationibus, *Statuis*, *aquarum* *Lugibus*, atque id genus *deliciis* *claruisse* dicam; haec enim *inertia* *otiosorum* *spectacula*; dico *Plantarum*, quae ibi *altae* *educatae* *que* *tam* *concinne* *dispositae*, *tam* *seculo* *custoditae* *cernedantur*, *et* *copiâ*, *et* *rariâ* *ac* *singulari* *praestantiâ* *excelluisse*. *Situm* *illud* *erat* *Venetis*, *in* *vico*, *qui* *a* *Sanctis* *Servasio* *et* *Brovasio* (*vulgo* *San* *Trovajo*) *nomen* *habet*: *et* *nego*, *ullum* *paulo* *cultivorem* *advenam* *mirae* *illius* *Urbs* *visendae* *causâ* *venisse*, *quin* *et* *Michaëlii* *Vivetum* *inviserit*. *Quare* *ejus* *fama* *adeo* *percrevit*, *ut* *cuncti* *illius* *aetatis* *Herbarii* *suis* *in* *Operibus* *illud* *efferrant* *maximis* *laudibus*; *Fernery*, *Anguillaria*, *Mathesny*, *et* *Andreas* *Marinius*, *pulcherrimum*, *elegantissimum*, *divissimum* *appellent*: *et* *alii* *quidem* *Ordinis* *concinnitatem*, *alii* *vero* *Plantarum* *ex* *Cretensi*, *aliisque* *Transmarinis* *Insulis* *advectarum* *ubertatem*, *varietatem*, *pergrinitatem* *laudent*; *et* *omnes* *benigne* *unânimes* *Viveti* *laudibus* *magnifici* *Auctoris* *laudes* *intexant*. *Cum* *si* *quidem* *omnes* *Virum* *in* *quolibet* *Humaniorum* *Litterarum* *genere* *versatissimum*, *Vegetabilium* *praesertim* *ac* *rei* *totius* *Herbariae* *peritissimum*, *de* *Medica* *Facultate* *optime* *meritum*, *acerrimum* *novarum* *herbarum* *indagatorem*, *novarum* *educatorem* *animadversoremque* *Plantarum*, *errantium* *in* *haec* *Scientia* *multorum* *castigatorem*, *Virum* *optimarum* *partium* *et* *opinionum*, *judicii* *gravitate* *pollentem*, *Botanicorum* *munerum* *liberalissimum* *praedicant*, *et*, *quod* *caput* *est*, *fide*, *prudentia*, *probitate* *insignent*.

Quid vero dicam, *Auditores*, *de* *altero* *Herario*, *nempe* *de* *Herbario* *ejusdem* *Codice*, *ad* *quem* *curae* *ejus* *omnes* *labores*, *industria*, *vigiliae*, *cogitata*, *studia* *omnia* *referabantur*? *Herbario*, *inquam*, *Codice*, *quem* *nominare* *possimus* *primigenum* *ipsique* *carissimum* *ejus* *ingenii*,

genii, latissimæque patenti Eruditionis, fetum. Opus istud est tamquam exemplar habendum, verendumque, autographum, voluminibus dispersitum, ad Michælii nomen inter Botanicas ea tempestate magis insignes collocandum aptissimum; Opus, quod inscribi posset Omnium pæne Plantarum tunc cognitarum, aliarumque complurium, quas ipse primus cognitissimas fecit, Theatrum; Opus demum, quod, si Providentiæ concessu atque munere, publicam in lucem, cui fuerat ab Auctore suo jam destinatum, per types statim prodisset, propriam ac suam quorundam inventorum gloriam eadem Auctori vindicasset, nec illam ipsi posteriores Botanici surripissent. Verum tale Botanici ingenii monumentum in eandem videtur fortunam quarundam incurisæ Plantarum, quæ, quo præclarioræ rarioræque sunt, eo ~~magis~~ ^{Piuribus} inobseratæ atque incognitæ quandoque jacent. Quot enim vero quantisque vicissitudinibus obnoxium fuit Herbarium Michælii Opus? Primum videtur illud Familiae extinctæ inter exurias reliquiasque dispersum, confusum: tum per Officinas vagari Bibliopolarum: inde infeliciter incidere in manus atque invidias: tandem benignâ nequâ quâ aspirante aurâ ferri, nocturne sub umbra Horti conquiescere apud Hominem, qui potuit et pretium Operis probe nosse, et servare ruinas. Joannes Margilius (O nomen dulce! Nomen quod ego semper carum, dum vita manebit, semper honoratum habedo.) (ex Virg. Æn. V. v. 50.) Margilius, inquam, elegantî et eruditâ Dissertatione Academicâ eam manu-scripto Codici inedito celebritatem peperavit, quam Ceditio comparavisset. Nec unquam tale Opus gratissimum sibi domicilium, societatemque herbescentis viriditatis, inter quam natum erat et adoleverat, desenuiget, nisi publica summæ Auctoritatis jussa illud ad aliam sedem eamque honorificentissimam transtulissent, atque inter Patrias (uti vocant) Bergamenas, interque Venetas manu exaratos Marcianæ Bibliothecæ Codices, prope eximium ~~et~~ meritissimi Benedicti Linni a me nuper memorati Herbarium Volumen collocassent. Ubicumque tamen illud Opus habitaverit, semper famam secum incliti Auctoris sui feret, semperque ejus ingenii dexteritatem, efficacitatem, vim, ejus mentis sagacem perspicacitatem, ejus Doctrinæ amplitudinem declarabit.

Tepes appello, obestorque Legatos omnes, Consules, militares, Quaestores, Bel-
 li Duces, Provinciarumque Rectores, qui celererrimam huius ingenii vim
 atque solertiam tantopere admirabantur: Hi nunquam Ventis ab oris
 solvebant peregre ituri ad imperata belli pacisque facienda munia,
 quin omnibus precibus etiam atque etiam rogati ab Amico fuissent, ut
 ipsorum reditus Herbario negotio suo prodesset. eadem nunquam Pa-
 trias ad ora remeabant, quin largitus Amico vota exaudirissent. Et
 vero, quidnam aliud, praeter actuosam ingenii agilitatem, spirant,
 tum assidua illa Studiorum epistolarumque commercia ab ipso ma-
 gnis sumptibus suscepta cum primis, ea aetate, rei Herbariae Ma-
 gistri, Antonio Tolomeo; Petro Belonio, Ghinio, Ulysse Adrovand-
 o, Andrea Alpago, aliisque permultis, qui ex proximis remotis-
 que partibus semina, plantas, ceterasque Naturae fetus ad ipsum
 continenter transmittabant; tum cura illa semper vigil et intenta
 ad cito reparanda in Herbis, ope tritis, omnia itinervis, tempestatis,
 et iniquae fragilitatis damna? Quo consilio industrium condiderat
 periculum Dominici a Praeici, qui ad nutum docilis fidusque, con-
 cinnio designationis artificio, naturali colorum distributione, apta for-
 marum dispositione atque structurâ Plantam omnem ad verum ex-
 primeret; ut ita nimirum iis Vegetabilibus, quibus in Herbario suo
 vitam servare non potuisset, suo saltem Herbario in Opere perpetua-
 ret; inter quae observandae sunt undecim Arbores Novi Orbis, rursus
 cuiusdam singularisque praestantiae, quae ductae ab exemplaribus ex
 America missis ad Carolum Quintum, Imperatorem, Regemque
 Hispaniarum.

Quanta porro fuerit ejus mentis philosophica perspicacitas, etiamsi
 physicae quaedam ejusdem conjecturae hoc ipso in Opere expositae,
 et recentiorum Botanicorum assensu approbatae minus optenderent,
 vel una tamen satis declararet Methodus illa ab ipso excogitata,
 et partim perfecta, qua cunctas sui Theauri Plantas triplici serie
 distinguere ac distribuere conatus est, variasque in classes ordine pri-
 mas ac secundas partiendo dividere, ex quibus eae, quae ad primam
 classem pertinerent, a Radicum; quae ad alteram, a Foliorum; quae
 ad tertiam, a Seminum Formâ atque structurâ ducerentur. Nem-
 pe Vir summus conjectabat, haud difficile futurum, cujuslibet Plantae
 incognitae

incognitae, quae in Opere suo exstaret nomen reperire, si cognitae
perspectusque fuisset locus, qui illi Plantae in unaquaque Series con-
grueret.

Quod si haec norma, post nova inventa, minus certa deprehenditur, nec
ad actum redigi potest, non inde tamen fit, ut iusta ac sua laus per-
spicaci denegari debeat ingenio Michiæli, qui, cum certi cuiusdam Sys-
tematis utilitatem necessitatemque plane perspiceret, cumque optimum
factum iudicaret, immensum, confusum, mixtumque illud Vegetan-
tium genus in quasdam certas quasi Familias ordinatim tribuere, et quae-
que distincte veloci discernenda oculo praebere, ipse primus rem adum-
bravit ea aetate, qua nullum apparebat Systematis vestigium. Na-
râli coronâ non donantur ii Milites, qui effracto muro, qua data por-
ta, ingressi, obsessâ Arce possuntur: is Miles tantum donandus, qui
in hostes irruens, et obstantia quaeque fortissime vincens, primus mu-
rum ascendit, sociisque post se ibem petentibus decus triumphalis in-
gressus viam pandit.

Ad extremum, de amplitudine eruditionis atque Doctrinae, qua praeditus erat
noster Botanicus, nos dubitare non sinunt et studia, quibus totum
se dedit, praecorum Medicæ Artis Parentum; et illa summa ac
sua quae ipsi erat, familiaritas cum Praecorum, Latinorum, Barda-
rorumque, veterum coaevalorumque Scriptorum rerum Naturalium,
tum editis, tum manu exaratis Voluminibus: cui rei indicio est
Herbarius ipse Codex, in quo Auctorum Textus opportune afferuntur,
atque inter se subtili iudicio comparantur; et harum Linguarum,
Graecae ac Latinae, intelligentia, quae Linguae Recti Cuiusque Ma-
gistrae, utilissimarum notionum conservatrices, idonei nominis, imma-
tae indolis atque proprietatum, potestatis cuiuscumque Plantae custo-
des meritorissimae; et selecta illa Herbaria Collectio, quae mille et octo
et viginti Plantas complectitur; Collectio, inquam, ad Bauhini usque
tempus omnium numero locupletissima: eadem pretiosior ob genera
Plantarum exoticarum rarâ per ea tempora praestantia singularium:
elegans eadem ob figurâ affabre elaboratâ, magnâ ex parte admi-
rabili designatione vividâque colorum veritate perite atque acu-
rate expressas: eadem perdocta, quia maxima Herbarum pars no-
men suum non unâ linguâ inscriptum fronte praeporat, quia
Herbae singulae certis reponuntur clausibus iuxta characteres, unius-
cujusque

cujusque, derivatos ex iis partibus, quae tunc earundem essentiam
sive naturam efficere putabantur, quia Historicis illustrantur de-
scriptionibus, appositisque locupletantur notionibus tum regionis, in
qua sponte, ac propria velut in sede oriuntur, tum rationis qua
propagantur, nascuntur, adolescunt, coluntur, tum divergarum dis-
cordiumque inter Botanicos opinionum, tum denique proprietatum
ac virtutis vel creditae, vel ab auctoribus fide dignis relatae, vel
ab ipso recens notatae atque detectae.

(Tacit. in Agric.)

Ita profecto. Multos Veterum velut inglorios et ignobiles oblivio obruet.
Michaëlius posteritati narratus et traditus, superstes erit: Michae-
lius, inquam, Regem illum, Regem omnium sapientissimum pro-
pæmodum imitatus, qui, ut est in sacris litteris, disputavit su-
per lignis a Cedro quae est in Libano, usque ad hyssopum quae egre-
ditur de pariete.

(Regum Lib. 13. c. 4.)

Hujus Hominis sapientiae ac Botanae experientiae ita diffusa fama,
Triumviri Gymnazii nostri Reformatores, neque Anghulariae o-
pera, neque Cabinetis Fallopi, celeberrimi Medicinæ Professori,
curis contenti, ad Patavinum Hortum adhuc recentem mittere ta-
lem Virum constituerunt veluti Barentem, Patrum, alterum
veluti Meconatem, ardore ingenii, auctoritate, intelligentiâ præ-
stantissimum, quo duce posset idem Hortus ad summum splendorem
atque magnificentiae fastigium brevi assurgere, haberi que et esse
omnium princeps, omnium, quotquot in Europa, Botanici Hor-
ti futuri essent, exemplar.

Perlato extraordinarii Honori nuntio, ardet Michaëlius, totaque arden-
tij ab ore Scintillae absistunt. Cliniorum aemulator, Latram,
domum, domesticasque delicias deserit, omnes generosae industriae,
atque expertae efficacitatis nervos viresque tam acriter intendit, ut
incredibili celeritate hic idem Hortus ornatus locupletatusque omni-
genis opibus fuerit, citissimèque evaserit et splendidum latus
argumentum, et nobile publicae ac privatae aemulationis incita-
mentum. Hinc enim, ex hac nimirum Horto, jam prima ab
origine, sumpsere leges ac normam construendi, serendi, exco-
lendi que salia Virora plures Academiae, Viri plures opulenti:

(Virg. Æn. 12. v. 10.)

hinc

hinc exortae primae ene quasi scintillae ejus flammae, quae multorum animos ad difficilima et longissimo itinera succidenda, ad amplificandos Herbariae disciplinae terminos, ad Otiosi servarum Naturaeque divitias in arcum Vireti ambitum colligendas excitavit. En igitur, quo pacto aequitas postulet, ut Herbario disciplina primos progressus atque incrementa sua Venetae Nationi, Patavino Horto, Viri laudatissimo Lecto Antonio Michaele adscribat.

Hoc illud est, Auditores, quod, quam brevissime potui, satis mihi videor ostendisse: nempe, primum quasi Germen, quod subinde ex-
litum, Rei Herbariae et summam amplitudinem et verae ger-
manaeque Scientiae decus erat necessario allaturum; totum, in-
quam, illud Germen Venetis, huic Urbi, huic Horto, huic Vi-
ro, quem laudavi, acceptum referri debere.

Si Vir idem ille nunc revivisceret, delabereturque in has sedes! Quanta Viri foret admiratio, in immensum prolato Herbariae disciplinae fens, tam late diffusum in res herbarias studium ardoremque intuentis! Quae gaudia! cum repente excelsas Floridae atque Carolinae, altarumque remotissimarum regionum arbores nostro sub caelo vigentes vegetasque adspiceret, ad ipsas etiam publicas vias atque urbana ambulacra ornanda traductas. Astonitus ille adstuperet Horto suo, olim sibi tam caro, quem uberiore alienigenarum rerum copia locupletatum cerneret, auctum, perfectumque labore atque opera Professorum Praefectorumque ejusdem celeberrimorum, multoque magis decora et magnifica recentium Hypocaustorum fabricatione, quam magnae menti splendidissimaeque munificentiae decemus Clementissimi Principis Eugenii Proregis nostri, in quo, tanquam in speculo, imaginem suspicimus darentis incomparabilis Neapolitani Magni, qui sublimis praeclarorum operum, bonarum Artium, Scientiarum omnium, excellentium Ingeniorum Patronus, impulsor, instigator, amplificator, locupletator est. Auspicatissimae huic luci tantis Nominibus quasi repercussae devotus ego, venerabilibusque
ad

ad Orationis exitum propius accedo, et oro, obtestorque vos, Auditores, ut meum silentium summae eloquentiae loco habeatis: siquidem tam cara et magna Nomina clarissimi Oratoris, nedum Botanici aut Medici, laudes merebantur, nisi essent omni laude majora.

Antequam vero finem dicendi facio, temperare mihi non possum, quin vos alloquar, Studiosi Adolescentes, novella germina ad Patriae spem necisque Parentum nata, illud pro certo habens, vos ex dictis colligere potuisse, Veneti Michaelii nomen non ob generis nobilitatem ac gratiam, aut familiares copias adhuc inter nos vivere, sed ob illum, quo flagrabat, ardorem mentis ad Herbataria studia curamque Publici Horti, eo tantum consilio, ut ejus facultatis, qua nihil potest esse tum ad usum Lactius, tum ad amoenitatem pulcherrimam, ex-
 ercitatione hominum generi prodesset. Quidquid ex Michaelio amavimus, quidquid mirati sumus, manet, manurumque est in animis hominum, in aeternitate temporum, fama rerum.

(Tacit. in Agricol.)

Istud exemplum vobis usque situm in oculis sit, vos impleat spei animorumque, vos hortetur magnopere ad haec studia; illudque reputate cum animis vestris, eos tantum homines magna virtutis praemia laetivos, nec numerandos in vulgo, qui et studiorum contentione, et utilium cognitionum adeptione, et civilis vitae integritate sapientibus se probaverint. Circumferre aciem, o Juvenes, oculisque lectissimam audientium coronam, quae me circumstat, et hujus diei celebritatem tantopere honestat, metimino. Hoc illud est vobis praecipue futurum salubre ac frugiferum: Omnium vos exemplorum genera in illustribus posita documentis intruere, unde vobis quod imitemini capiat, et propositi argumenti veritatem recognoscatis. Recognosce et Admiramini, in egregio Viri atque optimo Urbis Praefecto fervidam ac sollicitam tam late porrectae Administrationis procuratorem, simulque pulcherrimum optimorum studiorum amorem:

(ex Livio Prooem. l. 1.)

in bellipotenti Duce et Equite (vel in eximio ^{et strenuo} Urbanae Militiae Praefecto) bellica studia cum Paucis bonis amice conspirantia, virtutesque militares cum urbani otii honestate conjociatas:

in gravissimis utriusque Ordinis Magistratibus sanctissimam Recti studium, Justitiae distributionem, Juris integritatem:

in celeberrimis

in celeberrimis Professoribus et Scientiae dignitatem cum morum hu-
manitate, et cognitionum varietatem cum doctrinae convergione con-
junctam:

in praecario Rectore penitorem Mathematicarum rerum peritiam So-
cietatis usibus accommodatam, et calculi austeritatem multiplicium utile-
raturam ministrant;

in universis denique cultissimis huius ac nobilissimis Auditoribus ve-
cognoscite, quod vobis bono futurum, Honoris, Sapientiae, et omni pa-
cificae coetemporaneitatis exempla.

Tanta illustrium exemplorum seges ad adipiscendos uberrimos Virtutum fructus
vos invitat et allicit, atque adeo impellit.

Pro Regis Vestri, Augustissimae Matris suae eximia
meritissimaeque Rerum Botanicarum Cubricis exemplum
imitantis, in quo, tamquam in speculo